

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 6 kap. 1 § i sjölagen

Till kommunikationsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 februari 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av 6 kap. 1 § i sjölagen (RP 175/2007 rd) till kommunikationsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till kommunikationsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- sjöfartsråd Aila Salminen, kommunikationsministeriet
- professor Mikael Hidén
- assistent Juha Lavapuro.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att sjölagen ändras så att befälhavaren på ett finskt handelsfartyg ska vara medborgare antingen i en medlemsstat inom Europeiska unionen eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I dagsläget får endast finska medborgare vara befälhavare på finska handelsfartyg.

Syftet med propositionen är att till denna del få den finska lagstiftningen samstämmig med Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

I motiven till lagstiftningsordning resonerar regeringen kring bestämmelsen utgående från förbudet mot särbehandling i 6 § 2 mom. i grundlagen. Regeringens konklusion är att förslaget motsvarar regleringen i de europeiska konkurrensländerna och kan därför anses bygga på ömsesidighet. Regeringen anser att den föreslagna lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utövning av offentlig makt

Enligt den gällande lagen får endast finska medborgare vara befälhavare på finska handelsfartyg. Genom den föreslagna lagen utvidgas rätten

till att gälla medborgare antingen i en medlemsstat inom Europeiska unionen eller i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Befälhavaren på ett fartyg har en del uppgifter som innebär utövning av offentlig makt, t.ex. rätt enligt 74 § i sjömanslagen att använda maktmedel

för att upprätthålla ordningen och rätt enligt 75 § i samma lag att hålla en brottsmisstänkt i förvar.

I 125 § 1 mom. i grundlagen står det att det genom lag kan bestämmas att endast finska medborgare får utnämnas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag. Enligt förarbetena till grundlagen anger attributet "bestämda" framför offentliga tjänster eller uppdrag att medborgarskapskrav ska ställas endast i begränsad utsträckning eller av grundad anledning (RP 1/1998 rd, s. 180/I). Grundlagens 124 § föreskriver att uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får ges endast myndigheter. Enligt förarbetena till grundlagen och grundlagsutskottets praxis kan som betydande utövning av makt anses t.ex. på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en persons grundläggande fri- och rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 180/I och t.ex. GrUU 1/2008 rd, s. 3/II, GrUU 10/2006 rd, s. 2—3).

Utskottets åsikt har varit att grundlagen inte är absolut i sitt krav på att uppgifter som innebär utövning av offentlig makt ska begränsas till finska myndigheter (GrUU 56/2006 rd, s. 3, GrUU 44/2002 rd, s. 2—3) eller till finska medborgare (GrUU 40/2000 rd, s. 3/I). Dessutom är användningen av maktmedel en marginell bit av befälhavarens uppgifter jämfört med exempelvis vad privata väktare har befogenhet till (GrUU 28/2001 rd, s. 6/I). Den föreslagna bestämmelsen är ändamålsenlig och möter inga hinder från 124 och 125 § i grundlagen, menar utskottet.

Jämlikhet

Lagförslaget ger finska medborgare och medborgare i EU- och EES-stater en annan status än medborgare i andra stater. I 6 § i grundlagen sägs det att alla är lika inför lagen. Enligt 2 mom. i den paragrafen får ingen utan godtagbart skäl

särbehandlas av orsaker som har med hans eller hennes person att göra.

Utskottet bedömer att den föreslagna bestämmelsen har att göra med Finlands internationella överenskommelser, särskilt förpliktelserna som gäller fri rörlighet för arbetstagare enligt artikel 39 i EG-fördraget, och stämmer överens med europabestämmelserna och därmed på sätt och vis bygger på ömsesidighet (GrUU 22/2004 rd, s. 2/II, GrUU 4/2002 rd, s. 3/II). Det finns alltså enligt utskottets mening ett godtagbart skäl enligt 6 § 2 mom. i grundlagen att särbehandla olika länders medborgare.

Suveränitet

Avslutningsvis måste bestämmelsen bedömas utifrån grundlagens 1 § 1 mom. om Finlands suveränitet. Enligt förarbetena till grundlagen och grundlagsutskottets tolkningspraxis bör man i tolkningen av denna suveränitet väga in dels den internationella rätten och Finlands internationella förpliktelser, dels Finlands medlemskap i en lång rad internationella organisationer. Särskilt viktigt i det sammanhanget är Finlands medlemskap i Europeiska unionen (RP 1/1998 rd, s. 72—73, GrUU 38/2001 rd, s. 4—5, GrUU 36/2006 rd, 4—5). Det bör också observeras att befälhavaren på ett handelsfartyg inte är representant för en utomstående aktör i Finland eller i förhållande till finska myndigheter. Inte heller överlåter Finland sin suveränitet åt någon annan stat. När det gäller handelsfartyg kan befälhavarens medborgarskap inte anses begränsa Finlands suveränitet, menar utskottet.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 25 mars 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent

Kari Kärkkäinen /kd
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ilkka Viljanen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Kalevi Laaksonen.